

Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyəti quruculuğuna təkan verən ictimai birliklər

“Azərbaycan Könüllüləri” İctimai Birliyi (bundan sonra AKİB) 2000-ci il noyabr ayında Bakı şəhərində yaradılan qeyri-hökumət təşkilatıdır. Yarandığı gündən Azərbaycan Könüllər İctimai Birliyi qarşısına aşağıdakı vəzifələrin yerinə yetirilməsini qoymuşdur:

1. Azərbaycanda könüllülük işinin inkişafı və əsasən, gənclərdən ibarət könüllülər hərəkatının yaradılması;

2. Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyəti quruculuğuna təkan vermək;

3. Sosial, iqtisadi və ekoloji problemlərin aradan qaldırılmasına töhfə vermək;

4. Azərbaycan könüllülərinin beynəlxalq inteqrasiyasının təmin edilməsi məqsədi ilə beynəlxalq əməkdaşlığın qurulması;

5. Təşkilatın məqsədindən irəli gələn vəzifələrin həyata keçirilməsi üçün müxtəlif seminar, konfrans, debat, təlim kursu, sosioloji sorğu, dəyirmi masa, forum, yerli və beynəlxalq könüllü düşərgələri və tanışlıq səfərlərinin təşkil olunması;

6. İnsan hüquqları sahəsində fəaliyyətin gücləndirilməsi;

7. Səhiyyə və sağlamlıq sahəsində düzgün işin qurulması, xüsusən də, gənclərin QİÇS, narkomaniya, spirtli içkilərdən istifadə, bütün məmulatlarına aludəçilik kimi ziyanlı vərdişlərdən çəkendirilməsi;

8. Mədəni, dünyəvi və milli dəyərlərin qorunması.

Gənclər təşkilatları dövlət-gənclər siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri olmaqla yanaşı, vətəndaş cəmiyyətinin qurulmasında gənclərin iştirakını şərtləndirən əsas amillərdən biridir. Gənclər təşkilatlarında birləşərək öz imkan və bacarıqlarını konkret istiqamətlər üzrə səfərbər etməklə həm öz məni axtarıb tapır, həm bir fərd kimi inkişaf edir, həm də vətəndaş cəmiyyətinin fəal iştirakçısı olurlar. Məhz bu səbəbdən, gənclər təşkilatları ilə işin təşkili və bu istiqamətə dövlətin diqqət göstərməsi gələcək nəslin hərtərəfli inkişafını köklü şəkildə təmin etmiş olur.

Hazırda 300-dən artıq gənclər təşkilatı Ədliyyə Nazirliyində dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

Gənclər təşkilatlarını nizamnamə məqsədlərinə görə aşağıdakı fəaliyyət istiqamətləri üzrə ümumiləşdirmək olar:

X Avropaya inteqrasiya və beynəlxalq mübadilə proqramlarında iştirak;

X regionlarda yaşayan gənclərin problemlərinin həllində iştirak;

X beynəlxalq tələbə və gənclər təşkilatları ilə əməkdaşlıq;

X diaspora və lobbichilik işində iştirak;

X vətənpərvərlik və vətəndaşlığın təşviq olunmasında iştirak;

X insan hüquqları, azadlıqları, hüquq problemlərinin, mənəvi dəyərlərin öyrənilməsi və gənclər arasında təbliği edilməsi;

X elm, təhsil, mədəniyyət və

ekoloji maarifləndirmə;

X gənclərin informasiya texnologiyaları sahəsində maarifləndirilməsi və kompüter oyunlarının inkişafına kömək;

X gənclər arasında intellektual oyunların inkişafına kömək;

X sahibkarlıq fəaliyyətinin gənclər arasında təşviq edilməsi;

X tələbələrin vətəndaş cəmiyyətində rolunun artırılmasında iştirak;

X gənclərin sosial problemlərinin həllində iştirak;

X ikitərəfli əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi məqsədilə gənclər arasında dostluq münasibətlərinin gücləndirilməsində iştirak.

Dövlət-gənclər siyasətinin həyata keçirilməsi ilə bağlı qərarların qəbulu prosesində gənclərin qeyri-hökumət təşkilatlarının (ictimai birliklər və fondlar) iştirakını təmin etmək məqsədilə, 1994-cü ildən Gənclər və İdman Nazirliyinin yanında məşvərətçi statusla Gənclərlə İş üzrə İctimai Şura fəaliyyət göstərir.

Son dövrlərdə gənclər təşkilatları artıq mərkəzdən çıxaraq, daha çox regionlarda fəaliyyət göstərməyə üstünlük verirlər. Respublika səviyyəli təşkilatların regionlarda fəaliyyət göstərmələri ilə yanaşı, yerli təşkilatların yaranmasında da artım olmuşdur. Belə ki, Gəncə, Mingəçevir, Sumqayıt, Şəki, Biləsuvar, Samux, İsmayilli, Şirvan, Hacıqabul, Lənkəran, Bərdə, Abşeron, Qazax, Zaqatala, Qobustan, Göyçay, Quba, Saatlı, Qusar, Masallı, Astara, Zərdab, Göy-Göl, Ucar, Beyləqan və Laçında yeni təşkilatlar yaranmış və əksəriyyəti dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

Gənclər təşkilatlarının yerli və regional səviyyədə fəal iştirakının və həyata keçirdikləri uğurlu layihələrin nəticəsi olaraq, indiyədək Azərbaycan Demokratik Tələbə-Gənclər Təşkilatı (Bakı), “Sərhədsiz Gənclər” İctimai Birliyi (Bakı), Azərbaycan Könüllülər Birliyi (Bakı) və “Gələcəyə Körpü” Gənclər İctimai Birliyi (Gəncə) Avropa Şurasının təsis etdiyi “Gənc Aktiv Vətəndaş” mükafatına layiq görülmüşlər. Bu mükafat hər il Avropa məkanında fəaliyyət göstərən, yalnız 5 təşkilata Avropa Şurasının baş katibi tərəfindən təqdim edilir. Bundan başqa, fəallığı ilə seçilən “Ümidli Gələcək” Gənclər Təşkilatı (Bakı) isə, Avropa Şurasının diplomuna layiq görülmüşdür.

Gənclər təşkilatları, əsasən, Gənclər və İdman Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Gənclər Fondunun maliyyə dəstəyi hesabına müxtəlif layihələr həyata keçirirlər.

Maliyyələşmiş layihələr isə, əsasən, aşağıdakı istiqamətləri əhatə edir:

- Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması;

yətənə çatdırılması;

- gənclərin vətənpərvərlik tərbiyəsinin gücləndirilməsi;

- gənclərin sahibkarlıq fəaliyyətinin inkişafı və məşğulluğunun təmin edilməsi;

- gənclərin asudə vaxtının səmərəli təşkilinin təmin edilməsi;

- gənclərin beynəlxalq əməkdaşlığının və mübadiləsinin genişləndirilməsi;

- gənclər sahəsi üzrə qeyri-formal təhsil metodlarının tətbiq edilməsi;

- gənclərin intellektual inkişafının təmin edilməsi;

- gənclər arasında ekoloji maarifləndirmənin aparılması;

- gənclər arasında informasiya texnologiyalarından düzgün faydalanmanın təbliği;

- gənclər üçün sosial xidmətlərin göstərilməsi və sağlam həyat tərzinin təbliği;

- insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, demokratik proseslərin inkişafı və gənclərin seçki fəallığının artırılması, söz, fikir və ifadə azadlığının genişlənməsi;

- gənclərin peşə hazırlığı və fərdi inkişafı;

- mədəniyyətlərə və dinlərə qarşı dialoq;

- insan alveri, xüsusilə, qadın və gənc qızların alveri əleyhinə gənclərin fəaliyyəti;

- gender bərabərliyi;

- liderlik və s.

Gənclər təşkilatları fəaliyyətinə görə qeyri-hökumət təşkilatları sektorunun ən dinamik qrupu hesab olunur. Gənclər təşkilatlarının fəaliyyətlərinin canlandırılması və stimullaşdırılması məqsədilə indiyədək 4 sərqi keçirilmişdir. Bundan başqa, təşkilatların layihələrinin maliyyələşdirilməsi istiqamətində, ardıcılı olaraq, dövlət dəstəyi göstərilir. Bu təşkilatların bəziləri artıq sahələr üzrə peşəkarlaşır, yeni təşkilatların yaranması prosesi davam edir və dövlət sifarişlərini yüksək səviyyədə yerinə yetirə biləcək təşkilatlar formalaşır.

Gənclər təşkilatlarının uğurlu fəaliyyət istiqamətlərindən biri də beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq və onların həmin təşkilatlarda təmsil olunmasıdır. Hazırda 35-dən artıq beynəlxalq platformada gənclər təşkilatları Azərbaycanı təmsil edir. Müqayisə üçün qeyd edək ki, beynəlxalq platformalarda təmsil olunma son 10 ildə 2 dəfə artıb.

Azərbaycanın gənclər təşkilatlarının fəal iştirakı və təşəbbüsü ilə gənclərin aşağıdakı yeni regional platformaları yaradılmışdır:

1. “Dialoq və Əməkdaşlıq Uğrunda İslam Konfransı Gənclər Forumu”

2. GUAM ölkələrinin Gənclər Forumu

3. Dünya Türk Gəncləri Birliyi

4. Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyi

5. “Böyük İpək Yolu” Beynəlxalq Gənclər İttifaqı

Gənclərin beynəlxalq əməkdaşlıq əlaqələrinin əsas istiqamətləri aşağıdakılardır:

X Avropa Şurasının Gənclər və

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDİF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə “İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

İdman Direktorluğu;

X Avropa İttifaqının “ERASMUS+” proqramı;

X Avropa İttifaqının Şərq Tərəfdaşlığı Təşəbbüsü;

X Afrika İttifaqının gənclər platforması;

X türkdilli ölkələr və xalqlarla əməkdaşlıq;

X Şərq və müsəlman ölkələri ilə əməkdaşlıq;

X beynəlxalq tədbirlərdə iştirak və tədbirlərin Azərbaycanda təşkilatı;

X beynəlxalq mübadilə və könüllülük proqramlarında iştirak;

X mədəniyyətlərə və dinlərə qarşı dialoqun qurulmasında gənclərin iştirakının təşviq edilməsi;

X beynəlxalq təşkilatların rəhbər və seçkili orqanlarında təmsil olunma və s.

Niderland Xarici İşlər Nazirliyinin maliyyə dəstəyi ilə Avrasiya Əməkdaşlıq Fondunun həyata keçirdiyi “Azərbaycanda İnsan Haqları, Demokratikləşmə və Yaxşı İdarəetmənin Təşviqi” Proqramı çərçivəsində dəstəklənir. Bu layihənin icrası Azərbaycan “Free Person” İnsan Hüquqlarını Müdafiə İctimai Birliyinin eksperti Qadir İbrahimli ilə Avrasiya Əməkdaşlıq Fondu arasında bağlanmış “Demokratiya və insan hüquqlarının onlayn təşviqi” adlı xidmət çərçivəsində həyata keçirilir.

Layihənin məqsədi gənclərin demokratiya, insan hüquqları ilə bağlı biliklərinin artırılmasıdır. Eyni zamanda, insan hüquq və azadlıq

larının qorunması sahəsində mövcud hüquqi müdafiə mexanizmlərinin təşviqi də layihənin məqsədləri sırasına daxildir.

“Strateq.az” xəbər verir ki, layihə fəaliyyətlərindən biri kimi “Demokratiya koofisenti” adlı mobil əlavə yaradılması nəzərdə tutulub. Mobil əlavə məşhur “Kim milyoncu olmaq istəyir?” formatında hazırlanacaq. Bu mobil əlavə istifadəçilərə demokratiya və insan hüquqları ilə bağlı sualları cavablandırmağa və sonda bu sahədəki bilikləri barədə dəyərləndirmə aparmağa imkan verəcək. Mobil əlavə android platformasında işləyən mobil telefonlar üçün yaradılacaq.

Mobil əlavə ilə bağlı geniş məlumatlandırma tədbirləri keçiriləcək.

Eyni zamanda, layihə fəaliyyətlərindən biri kimi <http://bizimmek-teb.org/> Virtual İnsan Hüquqları Məktəbi-resursunun təkmilləşdirilməsi planlaşdırılır. Hazırda bu istiqamətdə işlər həyata keçirilir.

Layihə çərçivəsində 10 tanınmış ictimai xadim, vətəndaş cəmiyyəti fəalının demokratiya, insan haqları və informasiya azadlığı ilə bağlı mümkün islahatlar, qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi və s. mövzularda yazdığı məqalələr KİV vasitəsilə tirajlanacaq. Sonda bu məqalələrdəki təkliflər sistemləşdiriləcək və ümumiləşdirilərək hökumətə təqdim olunacaq.

Vahid Ömərov,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru